

SocialdepartementetSocialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag till Socialstyrelsen om systematiska läkemedelsgenomgångar för barn och unga som är placerade utanför det egna hemmet eller som verkställer straff inom Statens institutionsstyrelse eller Kriminalvården

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att utreda och lämna förslag på hur läkemedelsgenomgångar kan genomföras systematiskt för barn och unga som är placerade utanför det egna hemmet eller är dömda till sluten ungdomsvård eller till fängelse. Myndigheten ska även lämna konsekvensbeskrivningar, inklusive kostnadsberäkningar, av de förslag som lämnas.

Socialstyrelsen ska inhämta kunskap och erfarenheter från berörda myndigheter, däribland Läkemedelsverket, Statens institutionsstyrelse (SiS), Kriminalvården samt från andra berörda aktörer såsom regioner, kommuner, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och professionsföreningar.

Socialstyrelsen ska senast den 28 maj 2027 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) och senast den 10 december 2027 lämna en slutredovisning.

Redovisningen av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Bakgrund

Psykisk ohälsa bland barn och unga som är placerade utanför det egna hemmet och bland frihetsberövade barn och unga är högre i jämförelse med jämnåriga som inte är placerade eller frihetsberövade. En kartläggningen genomförd av Socialstyrelsen, som en del av regeringsuppdraget att stärka förutsättningarna för att placerade barn och unga ska få tillgång till en god

hälso- och sjukvård, tandvård och en obruten skolgång (S2020/07505), visar att det är tre till fyra gånger så vanligt att barn och unga som är placerade utanför det egna hemmet har indikation på psykisk ohälsa jämfört med andra jämnåriga och att förekomsten av psykiatriska tillstånd och samsjuklighet bland placerade barn och unga är högre jämfört med jämnåriga som inte är placerade. Kartläggning visade även att det är vanligare med uttag av psykofarmaka bland placerade barn och unga än bland andra jämnåriga och att läkemedelsanvändningen är omfattande. Av kartläggningen framgår att det finns en indikation på multimedcinering med psykofarmaka och ogynnsamma läkemedelsinteraktioner, samt en hög förskrivning av antipsykotiska läkemedel som inte motsvaras av registrerad psykos- eller bipolär sjukdom och som ofta förskrivs utanför godkänd produktresumé, s.k. off-label-förskrivning.

Även barn och unga som dömts till sluten ungdomsvård (LSU) har ofta omfattande psykiatriska vårdbehov. Enligt en kartläggning från Statens institutionsstyrelse och Karolinska Institutet från 2022 har ungdomar dömda till sluten ungdomsvård hög förekomst av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och annan psykiatrisk samsjuklighet. En granskning från 2024 av Riksrevisionen visar också på att många barn och unga dömda till LSU behandlas med psykofarmaka, drygt hälften förskrivs sömnmedel eller lugnande läkemedel och nästan var tredje person får ADHD-läkemedel utskrivet.

Socialstyrelsen gör bedömningen att det finns behov av att se över hur läkemedel förskrivs och följs upp för placerade barn och unga. Samma bedömning görs i betänkandet Hem för barn och unga – för en trygg, säker och meningsfull vård (SOU 2025:84). Betänkandet Barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66) pekar också på att det förekommer brister i samverkan mellan huvudmän och verksamheter när det gäller hälso- och sjukvård för placerade barn och unga, vilket kan antas medföra risker för bristande kontinuitet och uppföljning av läkemedelsbehandling.

Både Socialstyrelsen och utredningen Hem för barn och unga – för en trygg, säker och meningsfull vård framhåller att det finns anledning att undersöka om det bör införas en modell för systematiska läkemedelsgenomgångar liknande den som finns för äldre. Modellen bygger på att läkemedel hos äldre följs upp regelbundet och systematiskt i syfte att säkerställa läkemedelsbehandlingens ändamålsenlighet och säkerhet. I samband med en läke-

medelsgenomgång ses bland annat läkemedelslistans aktualitet, doser och eventuella interaktioner över, och patienten informeras om vidtagna åtgärder samt erhåller en uppdaterad läkemedelslista.

Regeringen delar bedömningen att det finns anledning att utreda behovet av och förutsättningarna för systematiska läkemedelsgenomgångar för barn och unga som är placerade utanför det egna hemmet. Med anledning av att sluten ungdomsvård (LSU) ska utmönstras och att barn och unga, i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas, framöver ska dömas till fängelse bedömer regeringen att det finns anledning att utreda behovet av och förutsättningarna för systematiska läkemedelsgenomgångar även för barn och unga som verkställer fängelsestraff.

Närmare om uppdraget

Regeringen uppdrar åt Socialstyrelsen att utreda och lämna förslag på hur individuella läkemedelsgenomgångar för placerade barn och unga samt barn och unga som är dömda till sluten ungdomsvård eller fängelse kan genomföras på ett kostnadseffektivt och systematiskt sätt. Myndigheten ska även lämna konsekvensbeskrivningar, inklusive kostnadsberäkningar, av de förslag som lämnas.

Uppdraget omfattar alla barn och unga som placeras utanför det egna hemmet enligt SoL eller LVU, barn och unga som avtjänar straff enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård samt barn och unga som döms till fängelse.

Socialstyrelsen ska särskilt utreda om det finns lärdomar från hur hälso- och sjukvården arbetar med att säkerställa tillgången till systematiska läkemedelsgenomgångar för äldre, samt undersöka om dessa kan vara tillämpliga även för placerade barn och unga och barn och unga som är dömda till sluten ungdomsvård eller fängelse.

Socialstyrelsen ska särskilt utreda om frågan om systematiska läkemedelsgenomgångar bör hanteras som en del av de hälsoundersökningar som ska erbjudas barn och unga placerade i familjehem, jourhem eller på HVB.

Myndigheten ska under uppdraget särskilt beakta det arbete som pågår inom ramen för Socialstyrelsens uppdrag att genomföra utvecklingsinsatser för att stärka förutsättningarna för att placerade barn och unga ska få tillgång till en

god hälso- och sjukvård, tandvård och en obruten skolgång (S2020/07505) samt det pågående uppdraget om förbättrad tillgång till hälso- och sjukvård och tandvård för barn och unga som vårdas på SiS (S2025/01324). Socialstyrelsen ska även hålla sig informerad om pågående uppdrag och betänkanden som bereds inom Regeringskansliet.

På regeringens vägnar

Camilla Waltersson Grönvall

Linda Rydberg

Kopia till

Statens institutionsstyrelse
Kriminalvården
Läkemedelsverket
Sveriges Kommuner och Regioner